

HIKLU

Ohje paloilmottimen ja sprinklerin tilapäi- sestä irtikytkennästä

Käyttö: Pelastuslaitoksen henkilöstön sekä asiakkaiden käyttöön

Käyttöalue: Helsingin pelastuslaitos, Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos, Keski-Uudenmaan pelastuslaitos ja Itä-Uudenmaan pelastuslaitos

Hyväksytty:	Laatijat:	Päivämäärä:	Versio:
HIKLU OE Ohjausryhmä	HIKLU rakenteellinen paloturvallisuus	5.3.2020	1.0

Sisällys

Ohje paloilmittimen ja sprinklerin tilapäisestä irtikytkennästä.....	3
Säädösperusta.....	3
Ohjeen tarkoitus.....	3
Automaattinen paloilmittin- ja sammutuslaitteisto	3
Äkillinen laitteiston toimintakyvyttömyys	4
Suunnitelmallinen irtikytkentä.....	5
Palovartiointi	5
Kiertovartiointi	5
Jatkuva vartiointi	5
Huomioitavaa	6
LIITE 1: Edellytykset kohteille automaattisen paloilmittimen ja sammutuslaitteiston toimintakyvyttömyyden aikana.....	7

Ohje paloilmittimen ja sprinklerin tilapäisestä irtikytkennästä

Ohje on laadittu yhteistyössä Helsingin pelastuslaitoksen, Itä-Uudenmaan pelastuslaitoksen, Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen ja Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen kanssa.

Säädösperusta

Pelastuslaki 379/2011, 4 § Huolellisuusvelvollisuus, 9 § Rakennusten palo- ja poistumisturvallisuus, 12 § Laitteiden kunnossapito, 14 § Omatoiminen varautuminen, 81 § Korjausmääräys ja toiminnan keskeyttäminen ja 82 § Erityiset turvallisuusvaatimukset.

Ohjeen tarkoitus

Tämän ohjeen tarkoituksena on luoda toimintamalli siitä, miten menetellään paloilmittin- tai sammutuslaitteiston irtikytkentätilanteessa. Ohje on tarkoitettu rakennuksen omistajalle, haltijalle, korjaus- tai rakentamistyöstä vastaavalle sekä pelastusviranomaisille. Ohje koskee sekä lyhyt- ja pitkäkestoisen irtikytkennän että äkillisen vikaantumisen aiheuttaman toimintakyvyttömyyden vaatimuksia.

Automaattinen paloilmittin- ja sammutuslaitteisto

Automaattisella paloilmittimellä ja sammutuslaitteistolla on yleensä kompensoitu rakennuksessa poistumisetäisyyksiä, kantavien rakenteiden luokitusta, palo-osaston enimmäiskoon ylitystä, pintaluokkavaatimuksia, savunpoiston järjestelyjä tai muita paloteknisiä vaatimuksia. Laitteistot voivat olla oleellinen osa rakennuksen henkilöturvallisuutta (hoito- ja majoitustilat). Laitteiston toimintakyvyttömyys voi aiheuttaa rakennuksessa tilanteen, jossa rakennus ei ole rakennusluvan mukaisessa kunnossa eikä rakennuksen henkilö- tai paloturvallisuus ole hyväksyttävällä tasolla. Palovartiointilla varmistetaan rakennuksen henkilö- ja paloturvallisuus laitteiston korjauksen ajan siten, että rakennuksen käyttö voi jatkua turvallisesti keskeytyksittä.

Irtikytkennän aikana onnettomuusriski rakennuksessa saattaa joissain tapauksissa kohota henkilöturvallisuuden kannalta niin suureksi, että pelastusviranomaisen voi harkintansa jälkeen keskeyttää toiminnan rakennuksessa irtikytkennän ajaksi. Toiminta voidaan joutua keskeyttämään henkilö- tai paloturvallisuuden kannalta kriittisissä kohteissa (mm. hoito- ja majoitustilat, suuret kauppakeskukset), joissa palovartiointitoimenpiteillä ei saada järjestettyä rakennukseen riittävän turvallista tasoa.

Rakennukset voivat poiketa ominaisuuksiltaan, esimerkiksi henkilö- ja paloturvallisuuden kannalta huomattavasti toisistaan, jopa saman käyttötavan mukaiset kohteet voivat poiketa toisistaan merkittävästikin. Pelastusviranomaisen käyttöä aina tapauskohtaista harkintaa irtikytkentätoimenpiteistä. Liitteenä olevan taulukon periaatteet käyttötarkoituksen vaikutuksesta palovartiointiin ovat suuntaa antavia.

Vastuu laitteiden toiminnasta ja kunnossapidosta on aina kiinteistön omistajalla ja haltijalla sekä toiminnanharjoittajalla. Kohteen tulee varautua mahdollisiin laitteiston irtikytkentätilanteisiin pelastussuunnitelmassa. Kiinteistön omistajalla ja haltijalla sekä toiminnanharjoittajalla on myös vastuu hätäkeskusyhteyden linjavikavalvonnan sekä laitteiston vikatilanteiden valvonnan järjestämisestä sekä vikatilanteiden korjaamisesta. Hätäkeskuksen tai pelastuslaitoksen toimialueeseen ei kuulu linjavikojen tai laitteiston vikatilanteiden havaitseminen, vikatilanteisiin vastaaminen, vian aiheuttajan kartoittaminen tai korjaaminen.

Kiinteistön omistajalla ja haltijalla sekä toiminnanharjoittajalla on velvollisuus ilmoittaa pelastusviranomaiselle ja hätäkeskukseen rakennuksessa tapahtuvista irtikytkennöistä, linjaviasta tai laitteiston vikatilanteista.

Lähtökohtaisesti vain nimetty laitteiston hoitaja saa tehdä irti- ja takaisinkytkennät. Kytkennöistä on pidettävä päiväkirjaa. Toiminta on järjestettävä niin, että erheellisiltä hälytyksiltä vältytään.

Laitteisto voi joutua äkillisesti toimintakyvyttömäksi esimerkiksi linjavian tai laitteiston vikatilanteen takia. Irtikytkentä voi olla myös suunnitelmallista esim. huolto- tai muutostyömenpiteiden vuoksi. Irtikytkentä voi olla myös osittainen tai alkaa äkillisenä ja jatkua pitkäkestoisena.

Äkillinen laitteiston toimintakyvyttömyys

Laitteisto voi joutua äkillisesti toimintakyvyttömäksi käytössä olevassa rakennuksessa esimerkiksi ilmaisuuden tai suuttimen rikkoutuessa, vesilähdeongelman, linjavian tai laitteiston teknisen vian vuoksi. Tilanteen muuttuessa pitkäkestoiseksi, tulee huomioida suunnitelmallisen irtikytkemisen periaatteet.

Jos laitteiston osia kytketään pois käytöstä, on kyseisillä alueilla järjestettävä palovartiointi kohteeseen laaditun pelastussuunnitelman mukaan. Pelastusviranomaisen voi tarvittaessa ohjeistaa palovartiointin järjestämisen, jos irtikytkentä joudutaan tekemään laitteiston (ei yksittäisen ilmaisuuden) vian takia ja korjaamista tai huoltoa ei voida toteuttaa välittömästi. Ohjeistuksessa huomioidaan kohteen henkilöriski, rakennuksen käyttötapa ja paloriskit (esim. vaaralliset aineet). Tarvittaessa on käytettävä useampia palovartijoita.

Suunnitelmallinen irtikytkentä

Mikäli laitteiston sulkeminen liittyy laitteiston normaaliin kunnossapitoon tai suunniteltuun huoltotoimenpiteeseen ja toimenpide on lyhykestoinen, ei pelastuslaitoksella ole erityisvaatimuksia toimenpiteen suhteen. Kiinteistön henkilökunnalle tulee asiasta informoida.

Pidempikestoisissa, laaja-alaisissa tai henkilöturvallisuuden kannalta merkittävässä irtikytkentätilanteissa pelastusviranomaisen voi edellyttää erityisiä toimenpiteitä, kuten palovartiointia. Mikäli irtikytkentätilanne aiheuttaa vaaraa henkilöturvallisuudelle, voi pelastusviranomaisen harkinnan mukaan keskeyttää toiminnan kohteessa. Tilannearvioinnissa pelastusviranomaisen tulee mm. huomioida laitteiston omaehtoisuus ym. vaikuttavat seikat.

Jos alue on tehokkaasti osastoitu normaalikäytössä olevista tiloista, palo-osaston pinta-ala ei edellytä tilan varustamista automaattisella paloilmoitimella tai sammutuslaitteistolla eikä irtikytkentä aiheuta henkilöturvallisuuteen oleellisia muutoksia, voidaan palovartiointin periaatteista pelastusviranomaisen harkinnan mukaan poiketa. Alueen valvontaan voidaan käyttää joissain tapauksissa myös tarkoitukseen sopivaa tilapäistä palovaroitinjärjestelmää, joka hälyttää jatkuvasti miehitettyyn paikkaan.

Osittaisesta irtikytkemisestä ei tarvitse tehdä ilmoitusta hätäkeskukseen. Jos koko laitteisto kytketään irti hälytysyhteydestä, on asiasta ilmoitettava alueen pelastuslaitokselle ja hätäkeskukseen.

Palovartiointi

Irtikytkettävän alueen vartijan tulee olla tilat tunteva henkilö. Vartijalla tulee olla kulkuoikeudet kaikki valvottuihin tiloihin. Palovartijalla tulee olla valmiudet palon paikantamiseen paloilmoitimelta, hätäilmoituksen tekoon ja riittävät alkusammutustaidot sekä alkusammutuskalustoa käytettävissään.

Kiertovartiointi

Kiertovartiointinilla tarkoitetaan vartiointia, jossa rakennuksen kaikki tilat tulee kiertää ennalta määritellyn ajanjakson välein. Kiertovartiointia suorittava henkilö voi poistua rakennuksesta. Kiertovartiointin tarve on yleensä 1 tunnin välein.

Jatkuva vartiointi

Jatkuvalla vartiointinilla tarkoitetaan vartijaa tai vartijaryhmää, joka suorittaa tilassa jatkuvaa kiertovartiointia poistumatta rakennuksesta. Jatkovaa vartiointia suorittavien henkilöiden määrä tulee mitoittaa siten, että kohteen kaikki tilat ovat jatkuvan

valvonnan alla ja saavutettavissa tulipalotilanteessa riittävän nopeasti. Vartiointia suorittavat henkilöt eivät saa poistua rakennuksesta ilman korvaavia henkilöitä.

Huomioitavaa

- Paloturvallisuus on pelastuslain vaatimusten mukaisella tasolla. (poistumistiet, alkusammutuskalusto, palokuorma, palo-ovet jne.)
- Kiinteistö selvittää vakuutusyhtiöltä suojeleohjeet automaattisen paloilmoitinlaitteiston tai sammutuslaitteiston irtikytkemisestä.
- Irtikytkentäaika ja -alue rajataan aina mahdollisimman pieneksi.
- Irtikytkentäalueen palokellot ja painikkeet tulee rajata irtikytkennän ulkopuolelle.
- Tulitöitä ja palovaaraa aiheuttavia töitä vältetään sekä tulityösuojeleohjeen vaatimuksia noudatetaan.

LIITE 1: Edellytykset kohteille automaattisen paloilmoittimen ja sammutuslaitteiston toimintakyvttömyyden aikana

Käyttötapa	Huomioitavaa
Hoitolaitokset (sairaalat, vanhainkodit, erityisryhmien asuminen, vankilat, ympärivuorokautiset päiväkodit)	Hoidetaan jatkuvalla palovartiointilla. Varmistuttava hoituhuonekohtaisesta varoittamisesta esim. huonekohtaisilla palovaroittimilla, joiden toiminta varmistettava. Vartiointi voidaan toteuttaa henkilökunnan lisäyksellä.
Majoitustilat (hotellit, asuntolat)	Hoidetaan jatkuvalla palovartiointilla. Varmistuttava majoitushuonekohtaisesta varoittamisesta esim. huonekohtaisilla palovaroittimilla (ilman varoitinta huoneessa ei majoituta), joiden toiminta varmistettava. Vartiointi voidaan toteuttaa henkilökunnan lisäyksellä.
Kokoontumis- ja liiketilat (kauppakeskukset, myymälät, urheiluhallit, päiväkodit, koulut, kirjastot, ravintolat)	Kokoontumis- ja liiketilojen koko määrittelee palovartiointin tason. Suurissa tiloissa jatkuva palovartiointi käytön aikana henkilöturvallisuuden vuoksi. Yöllä kiertovartiointi.
Työpaikkatilat (toimistot, virastot)	Kiertovartiointi, jos henkilökuntaa ei paikalla. Päiväkäytön jatkuva palovartiointi voidaan hoitaa henkilökunnan toimesta.
Tuotanto- ja varastotilat	Palovartiointi hoidetaan kiertävänä. Huomioitava kohteen mahdolliset suuret omaisuusarvot, palo-osastojen laajuus sekä toiminnan palovaarallisuus.
Autosuojat (maalalaiset ja maanpäälliset pysäköintilaitokset, pysäköintitalot)	Palovartiointi hoidetaan kiertävänä. Tavanomaista suuremmissa ja maalalaisissa autosuojissa palovartiointi hoidetaan jatkuvana.